

УДК 340.13: 355.087.2 (477) “2014-2018”

DOI: 10.33099/2707-1383-2019-34-4-34-45

*Євсєєв І.Г., науковий співробітник науково-дослідного центру воєнної історії
Національного університету оборони
України імені Івана Черняхівського (м. Київ)
ORCID: 0000-0003-1450-1378*

ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ УЧАСНИКІВ ДОБРОВОЛЬЧИХ ФОРМУВАНЬ, ЯКІ ВИКОНУВАЛИ ЗАВДАННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ В ДОНЕЦЬКІЙ ТА ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ (2014–2018)

Автором статті проаналізовано держані рішення щодо надання правового статусу учасника бойових дій учасникам добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту територіальної цілісності України та брали безпосередню участь в антитерористичній операції (далі – АТО) у взаємодії із військовими частинами (підрозділами) Збройних Сил (далі – ЗС України), Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Національної гвардії України, Служби безпеки України та іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями та правоохоронними органами (далі – сили оборони).

Увагу зосереджено на об'єктивній потребі визначення правового статусу учасників добровольчих формувань, що на першому етапі АТО не увійшли до сил оборони.

Ключові слова: *антитерористична операція, сили оборони, учасники добровольчих формувань, правовий статус, учасник бойових дій, міжнародне гуманітарне право.*

На початку антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях спроможності Збройних Сил України, інших військових формувань були обмежені через систематичне ігнорування попередньою владою потреб їх розвитку та удосконалення, а іноді через свідоме скорочення бойового потенціалу. Збройна агресія Російської Федерації (далі – РФ) спричинила масовий добровольчий рух в Україні. Ініціатива патріотично налаштованих громадян,

які за власним бажанням створювали добровольчі підрозділи для захисту від агресії, а також на добровільних засадах вступали до лав ЗС України, підрозділів територіальної оборони, стала вагомою підтримкою для забезпечення обороноздатності країни на першому етапі АТО [1, с. 107].

Українські патріоти, усвідомлюючи свій громадянський обов'язок і відповідальність за майбутнє держави, за покликом серця стали на захист незалежності нашої держави. Саме вони прийняли на себе перший удар російського агресора та відчували на собі підступність і лють ворога, пройшли пекло найважчих боїв за Широкине, Іловайськ, Мар'їнку, Донецький аеропорт, самопожертвою, мужністю та героїзмом довели усьому світові, що українці нікому не віддадуть право вирішувати власну долю. З початку російської агресії лави ЗС України, інших військових формувань та правоохоронних органів поповнили понад 100 тис. патріотів, переважна більшість з яких зараз перебуває в оперативному резерві ЗС України першої черги [2].

Українське суспільство показало вражаючу здатність до консолідації і мобілізації, зумівши створити дієву мережу громадських ініціатив та об'єднань, які взяли на себе вирішення найбільш гострих та невідкладних завдань. Стало очевидним, що такі сфери діяльності

держави як національна безпека і оборона стають предметом опікування громадянського суспільства, яке на початку АТО активно перебирало на себе відповідну низку функцій державних структур із забезпечення її проведення [3, с. 159]. Крім того, до АТО долучилися добровольчі формування, відомі як "добровольчі батальйони". Поява в українському суспільстві такого феномену, як добровольчий рух, пов'язана з Революцією Гідності та зумовлена агресією РФ проти України.

Вивчення правового становища учасників добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, брали безпосередню участь в АТО у взаємодії із силами оборони (далі – учасники добровольчих формувань), у контексті непорушності прав людини, їх соціального захисту як осіб, постраждалих в АТО, набуває значної соціально-правової та суспільно-політичної значимості.

Актуальність цієї проблематики пов'язана з тим, що на сьогодні не для всіх громадян цієї категорії визначено їх правовий статус, зокрема для учасників добровольчих формувань, що не увійшли до складу сил оборони.

З огляду на це автор поставив мету: на підставі комплексного аналізу наукових праць дослідників у сфері прав людини

та сфері соціального захисту населення, чинного законодавства України та норм міжнародного гуманітарного права обґрунтувати необхідність визнання правового статусу учасника бойових дій для учасників добровольчих формувань, які не увійшли до складу сил оборони.

Правовий статус – це відправна база, з якої необхідно виходити при аналізі будь-яких суб'єктів правовідносин. З латинської мови термін “status” перекладається як становище, положення, а отже, у правовій науці він покликаний визначити належне місце суб'єкта правовідносин серед інших суб'єктів. Наділення особи правовим статусом є необхідним елементом у механізмі правового регулювання суспільних відносин [4]. Залежно від різновидів суб'єктів, правовий статус може включати в себе досить широкий спектр правових характеристик. Це має стосуватися обсягу прав, обов'язків, гарантій, компетенції, співвідношення цих понять та ще багатьох інших складових, які прямо чи опосередковано мають нагоду впливати на становище суб'єкта. Правовий статус характеризує становище особи у взаємовідносинах із суспільством та державою [5, с. 79].

Виходячи з цього, законодавець на початку квітня 2015 року визначив учасників добровольчих формувань, що були включені до складу сил оборони, учасни-

ками бойових дій. Вбачається, що наданням окремого статусу таким особам держава реалізувала свої зобов'язання щодо додаткового захисту їх прав у зв'язку з виконанням ними функцій захисту держави від збройної агресії, пов'язаних з постійним ризиком для життя і здоров'я, жорсткими вимогами до дисципліни, професійної придатності, фаховими, фізичними, вольовими та іншими якостями. Однак, надаючи такий статус, законодавець має дотримуватись принципу рівності та недискримінації, що означає надання однакового правового статусу та однакових соціальних пільг всім категоріям осіб, які виконували за однакових умов функції щодо захисту держави, її незалежності, суверенітету та територіальної цілісності [6].

Проте, з 2015 року для учасників добровольчих формувань, що були або не були включені до складу сил оборони, та які отримали поранення, контузії, каліцтва або захворювання під час безпосередньої участі в АТО, чинним законодавством України передбачено норму, згідно з якою вони належать до осіб з інвалідністю внаслідок війни. Крім того, члени сім'ї учасників добровольчих формувань, що не увійшли до складу сил оборони, та які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час виконання за-

вдань АТО, мають право на отримання статусу члена сім'ї загиблого ветерана війни [6].

Водночас, громадянин, що має статус особи з інвалідністю внаслідок війни, в результаті переогляду медико-соціальною експертною комісією може втратити цей статус. В результаті порушується принцип соціальної справедливості.

Отже, на сьогодні учасники добровольчих формувань, що не увійшли до складу сил оборони, не мають чітко визначеного правового статусу. У зв'язку з цим зазначена категорія громадян залишається юридично та соціально незахищеною, так як чинним законодавством не передбачено визнання цих осіб учасниками бойових дій, а відтак вони та члени їхніх сімей позбавлені відповідних пільг.

Так, на думку автора, надаючи відповідний статус учасника бойових дій військовослужбовцям, працівникам певних органів державної влади та визначеним учасникам добровольчих формувань, законодавець не врахував, що такі ж функції виконували й особи, залучені до проведення АТО в порядку, передбаченому частиною шостою статті 4 Закону України "Про боротьбу з тероризмом". До таких осіб, зокрема, належать вищезазначені категорії учасників добровольчих формувань, що не включені до складу сил оборони, які

так само за тих же умов, ризикуючи своїм життям, захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в АТО та забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення [7; 8, с. 148]. При цьому, держава визнає їх функціонування, значимість та внесок у захист держави від збройної агресії, про що свідчить рішення 5 квітня 2015 року колишнього лідера "Правого сектору" та добровольчого формування Добровольчого українського корпусу (далі – ДУК) Дмитра Яроша радником начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України. Зі слів генерала армії України Муженка В. М. "...Бійці ДУК у багатьох боях гідно проявили свою високу мотивацію і бойовий дух. Їх досвід і знання будуть працювати на розвиток Збройних Сил..." [9].

За таких обставин держава має на рівних правах визнавати статус учасників бойових дій особам, які у складі таких добровольчих формувань за рівних умов з військовослужбовцями виконували в АТО функцію захисту України незалежно від включення їх до складу військових формувань держави. Усунення дискримінації відносно таких осіб можливе через передбачення на рівних засадах з іншими відповідними групами осіб їх

права мати статус учасника бойових дій та користуватись усіма передбаченими законодавством для учасників бойових дій правами і пільгами.

Врегулювання правового статусу добровольчих формувань та фізичних осіб, які в якості добровольців брали участь у захисті суверенітету та цілісності держави в районах проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях, у взаємодії із силами АТО, є принциповим питанням. Ситуація, яка склалася, порушує конституційні права такої категорії громадян, що суперечить самій природі правової держави [10, с. 84].

Враховуючи складність порушеної проблематики низка науковців [10, 11] пропонують досліджувати її ширше, зокрема через призму міжнародного гуманітарного права (далі – МГП), враховуючи наступні обставини.

По-перше, як було наведено вище, держава не забороняла в особливий період, більш того, допускала участь добровольчих формувань в АТО у районах її проведення на боці сил АТО.

По-друге, слід зазначити, що Воєнна доктрина України [12] розглядає події антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях як збройний конфлікт. При цьому, українське законодавство визначає міжнародне гуманітарне право (право збройних конфліктів) як

систему міжнародно визнаних правових норм і принципів, які застосовуються під час збройних конфліктів, встановлюючи права і обов'язки суб'єктів міжнародного права щодо заборони чи обмеження використання певних засобів і методів ведення збройної боротьби, забезпечуючи захист жертв конфлікту та визначаючи відповідальність за порушення цих норм.

Основне завдання МГП – захист осіб, які не беруть безпосередньої участі у воєнних діях, а також тих, які перестали брати в них участь у результаті хвороби, поранення або будь-якої іншої причини, незалежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови або інших ознак.

Для виконання цього завдання МГП:

- визначає правовий статус осіб і об'єктів, які знаходяться у районі (зоні) ведення воєнних дій;
- встановлює ряд обмежень у виборі засобів, методів ведення воєнних дій сторонами, що воюють;
- регламентує права та обов'язки осіб, які знаходяться під захистом МГП;
- встановлює відповідальність держави і окремих осіб за порушення його норм [13].

Міжнародне право збройних конфліктів кодифіковано у Гаазьких кон-

венціях та деклараціях 1899 і 1907 років, Женевських конвенціях про захист жертв війни 1949 року і Додаткових протоколах до них 1977 року, резолюціях Генеральної Асамблеї ООН та інших документах [14, 15].

По-третє, під час збройного конфлікту важливим є ідентифікація особи, яка бере участь у ньому. В нашому розумінні – це виділення характерних ознак, що вказують на приналежність учасників добровольчих формувань до комбатантів, тобто осіб, які мають право приймати участь у бойових (військових) діях.

Так, стаття 4 Женевської Конвенції III від 1949 року “Про захист військовополонених” (чинна для України з 3 січня 1955 року) містить розширений перелік ознак, за умови дотримання яких особа буде вважатиметься комбатантом. Насамперед до таких осіб належать військовослужбовці регулярних збройних сил, а також членів ополчення або добровольчих загонів, які є частиною цих збройних сил. Також до таких осіб відносять членів інших ополчень та добровольчих загонів, які не входять до складу збройних сил, за умови, що ці ополчення або добровольчі загони, відповідають таким умовам: а) мають на чолі особу, відповідальну за своїх підлеглих; б) мають конкретно визначений та помітний знак розрізнення; в) відкрито носять

зброю; г) дотримуються у своїх діях законів і звичаїв війни [16].

Слід зауважити, що учасники добровольчих формувань в АТО, захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, керувались передусім патріотичними, ідеологічними і моральними мотивами. Основною відмінністю добровольчих формувань стало те, що вони у більшості випадків діяли у взаємодії із підрозділами ЗС України та частинами НГ України за погодженням з керівництвом АТО та відіграли важливу роль у зупиненні поширення збройної агресії, зриву планів керівництва РФ з захоплення південно-східних областей України [17].

По-четверте, згідно зі статтею 44 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року всі комбатанти зобов'язані додержуватися норм міжнародного права, застосовуваного в період збройних конфліктів, але порушення цих норм не позбавляє комбатанта його права вважатися комбатантом [18].

Отже, керуючись вищенаведеним можна стверджувати, що учасники добровольчих формувань, за нормами МГП відносяться до комбатантів. При цьому, невключення до складу сил оборони добровольчого формування не позбавляє його учасників статусу комбатанта або учасника військового (збройного) конфлікту.

Таким чином, враховуючи роль учасників добровольчих формувань, що не увійшли до складу сил оборони, у зупиненні ворожої агресії та спираючись на норми міжнародного гуманітарного права держава, на переконання автора, має на законодавчому рівні визнати зазначену категорію громадян України учасниками бойових дій. Урегулювання правового статусу і встановлення соціальних гарантій всім учасникам добровольчих формувань в Україні є важливим завданням для сучасного зміцнення обороноздатності держави та встановлення соціальної справедливості щодо даної категорії учасників антитерористичної операції.

Верховна Рада України 4 грудня 2019 року ухвалила Закон України № 329-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання статусу та соціальних гарантій

окремим особам із числа учасників антитерористичної операції”. Зазначеним законодавчим актом передбачено надання правового статусу учасника бойових дій особам, які у період до набрання чинності Закону України “Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях” у складі добровольчих формувань, що були створені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, брали безпосередню участь в антитерористичній операції, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення не менше 30 календарних днів, у тому числі за сукупністю днів перебування в районах її проведення, у взаємодії із силами оборони [19].

Список використаних джерел і літератури

1. Кривизюк Л., Мокоївець В. Добровольчі батальйони на захисті вітчизни під час проведення АТО / Л. Кривизюк, В. Мокоївець // Війна на Донбасі. 2014 – 2016 рр. : зб. наук. праць за матеріалами II Всеукр. наук. військ.-істор. конф. (НВІМУ, Київ, 20 квітня 2017 р.), – Київ, 2018. – С. 107–111.
2. Звернення Президента до українських добровольців – патріотів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-do-ukrayinskih-dobrovolciv-patriotiv-u-46322>.
3. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України “Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році”. – К : НІСД, 2018. – 1316 с.

4. Юрков М. О. Правовий статус роботодавця у відносинах з соціального забезпечення працівників : Дис... канд. юрид. наук : 12.00.05 / М. О. Юрков. – Київ, 2010. – 190 с.
5. Теорія держави і права. Академічний курс / О. В. Зайчук, А. П. Заєць, В. С. Журавський [та ін.] ; за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенка. – Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
6. Про внесення змін до Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” щодо статусу осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України : Закон України від 07.04.2015 р. № 291-VIII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 24. – Ст. 173.
7. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.
8. Стасюк Ю. М. Соціально-правові гарантії держави особам –учасникам добровольчих формувань: історичний аспект / Ю. М. Стасюк // Етнічна історія народів Європи : зб. наук. пр. Київського нац. ун-ту. – Київ: КНУ, 2017. – № 51. – С. 145–149.
9. Ярош став радником глави Генштабу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://projects.dt.ua/UKRAINE/yarosh-stav-radnikom-glavi-genshtabu-168947.html>.
10. Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні / Н. В. Кулак // Часопис Київського університету права. – 2016. – № 4. – С. 84–88.
11. Колотуха І. О. Окремі питання визначення правового статусу добровольця та найманця під час збройного конфлікту / І. О. Колотуха // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право, 2015. – Вип. 30 (2). – С. 190–193.
12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року “Про нову редакцію Воєнної доктрини України”: Указ Президента України від 24.09.2015 р. № 555/2015 / Президент України // Офіційний вісник України. – 2015. – № 70. – Ст. 2592.
13. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України : Наказ від 23.03.2017 р. № 164 / Міністерство оборони України // Офіційний вісник України. – 2017. – № 61. – Ст. 1886.

14. Конвенція про закони та звичаї суходільної війни (IV Гаазька конвенція) від 18 жовтня 1899 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_222.

15. Женевские Конвенции от 12 августа 1949 года и Дополнительные Протоколы к ним. Москва : Междунар. Ком. Крас. Крест, 2001. – 342 с.

16. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими. –Офіційний вісник України. – 2017. – № 62. – Ст. 2179.

17. Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні-вересні 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mil.gov.ua/content/other/anliz_rf.pdf.

18. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року [Електронний ресурс] : Зібрання чинних міжнародних договорів України. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199/print.

19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання статусу та соціальних гарантій окремим особам із числа учасників антитерористичної операції : Закон України від 04.12.2019 р. № 329-IX / Верховна Рада України // Офіційний вісник України. – 2020. – № 2.

References

1. Kryvyziuk L., Mokoivets V. Dobrovolchi bataliony na zakhysti vitchyzny pid chas provedennia ATO / L. Kryvyziuk, V. Mokoivets // Viina na Donbasi. 2014 – 2016 rr. : zb. nauk. prats za materialamy II Vseukr. nauk. viisk.-istor. konf. (NVIMU, Kyiv, 20 kvitnia 2017 r.), – Kyiv, 2018. – S. 107–111.

2. Zvernennia Prezydenta do ukrainskykh dobrovoltsiv – patriotiv Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-do-ukrayinskih-dobrovolciv-patriotiv-u-46322>.

3. Analitychna dopovid do Shchorichnoho Poslannia Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy “Pro vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshe Ukrainy v 2018 rotsi”. – K : NISD, 2018. – 1316 s.

4. Yurkov M. O. Pravovyi status robotodavtsia u vidnosynakh z sotsialnoho zabezpechennia pratsivnykiv: dys... kand. yuryd. nauk : 12.00.05 / M. O. Yurkov. – Kyiv, 2010. – 190 s.

5. Teoriia derzhavy i prava. Akademichnyi kurs / O. V. Zaichuk, A. P. Zaiets, V. S. Zhuravskiy [ta in.] ; za red. O. V. Zaichuka, N. M. Onishchenka. – Kyiv : Yurinkom Inter, 2006. – 688 s.

6. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro status veteraniv viiny, harrantii yikh sotsialnoho zakhystu” shchodo statusu osib, yaki zakhyshechaly nezalezhnist, suverenitet ta terytorialnu tsilisnist Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 07.04.2015 r. № 291-VIII / Verkhovna Rada Ukrainy // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2015. – № 24. – St. 173.

7. Pro borotbu z teroryzmom : Zakon Ukrainy vid 20.03.2003 r. № 638-IV / Verkhovna Rada Ukrainy // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2003. – № 25. – St. 180.

8. Stasjuk Ju. M. Socialjno-pravovi gharantiji derzhavy osobam – uchastnykam dobrovoljchykh formuvanij: istorychnyj aspekt / Ju. M. Stasjuk // Et nichna istorija narodiv Jevropy : zb. nauk. pr. Kyjivsjkogho nac. un-tu. – Kyiv: KNU, 2017. – № 51. – S. 145–149.

9. Yarosh stav radnykom hlavy Henshtabu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://projects.dt.ua/UKRAINE/yarosh-stav-radnikom-glavi-genshtabu-168947.html>.

10. Kulak N. V. Aktualni pytannia pravovoho statusu dobrovolchykh formuvan v Ukraini / N. V. Kulak // Chasopys Kyivskoho universytetu prava. – 2016. – № 4. – S. 84–88.

11. Kolotukha I. O. Okremi pytannia vyznachennia pravovoho statusu dobrovoltsia ta naimantsia pid chas zbroinoho konfliktu / I. O. Kolotukha // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia : Pravo, 2015. – Vyp. 30 (2). – S. 190–193.

12. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 2 veresnia 2015 roku “Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy”: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.09.2015 r. № 555/2015 / Prezydent Ukrainy // Ofitsiyni visnyk Ukrainy. – 2015. – № 70. – St. 2592.

13. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vykonannia norm mizhnarodnoho humanitarnoho prava u Zbroinykh Sylakh Ukrainy : Nakaz vid 23.03.2017 r. № 164 / Ministerstvo oborony Ukrainy // Ofitsiyni visnyk Ukrainy. – 2017. – № 61. – St. 1886.

14. Konventsiia pro zakony ta zvychai sukhodilnoi viiny (IV Haazka konventsiia) vid 18 zhovtnia 1899 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_222.

15. Zhenevskye Konventsyy ot 12 avhusta 1949 hoda y Dopolnytelnye Protokoly k nym. Moskva : Mezhdunar. Kom. Kras. Krest, 2001. – 342 s.

16. Zhenevska konventsiiia pro povodzhennia z viiskovopolonenymy. –Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. – 2017. – № 62. – St. 2179.

17. Analiz vedennia antyterorystychnoi operatsii ta naslidkiv vtorhnennia Rosiiskoi Federatsii v Ukrainu u serpni-veresni 2014 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : [http:// www.mil.gov.ua/content/other/anliz_rf.pdf](http://www.mil.gov.ua/content/other/anliz_rf.pdf).

18. Dodatkovyi protokol do Zhenevskykh konventsii vid 12 serpnia 1949 roku, shcho stosuietsia zakhystu zhertv mizhnarodnykh zbroinykh konfliktiv (Protokol I), vid 8 chervnia 1977 roku [Elektronnyi resurs] : Zibrannia chynnykh mizhnarodnykh dohovoriv Ukrainy. – Rezhym dostupu : [http:// zakon.rada.gov.ua/ laws/ show/995_199/print](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199/print).

19. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo nadannia statusu ta sotsialnykh harantii okremym osobam iz chysla uchasykiv antyterorystychnoi operatsii : Zakon Ukrainy vid 04.12.2019 r.

№ 329-IX / Verkhovna Rada Ukrainy // Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. – 2020. – № 2.

*Yevsieiev I.G., Researcher of Research Centre
of Military History of Ivan Cherniakhovskyi
National Defence University of Ukraine (Kyiv)*

**ON THE LEGAL STATUS OF THE PARTICIPANTS OF THE VOLUNTARY
FORMATION PARTICIPANTS WHO PERFORMED THE TASK OF ANTI-
TERRORIST OPERATION IN DONETSK AND LUGANSKY (2014–2018)**

The author of the article analyzes the state decisions on granting the right status of a combatant to the participants of voluntary units that were formed or organized to protect the territorial integrity of Ukraine and participated directly in the anti-terrorist operation in cooperation with the military units (subdivisions) the Armed Forces of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the National Police, the National Guard of Ukraine, the Security Service of Ukraine and other entities established in accordance with the laws of Ukraine military forces and law enforcement agencies.

The importance of this problem stems from the fact that today not all citizens in this category are defined by their legal status, in particular for members of the volunteer forces, which were not included in the Armed Forces of Ukraine, Ministry of internal Affairs of Ukraine, the National police, the National guard of Ukraine, security Service of Ukraine and other educated in accordance with the laws of Ukraine of military formations and law enforcement agencies.

According to the author, under such circumstances, the state must on an equal footing to recognize the status of combatants for those who are part of volunteer units under the same conditions with soldiers did in the anti-terrorist operation function the protection of Ukraine regardless of their inclusion in the composition of the military forces of the state. The elimination of discrimination against such persons for possible predictions on an equal footing with other relevant groups of persons of their right to have the status of combatants and the use of all provided to the combatants the rights and privileges.

On the basis of comprehensive analysis of scientific works of researchers in the field of human rights and social protection of the population, the current legislation of Ukraine and norms of international humanitarian law, the necessity of recognition of the legal status of combatants to members of the volunteer groups that are not part of the Armed forces of Ukraine, Ministry of internal Affairs of Ukraine, the National police, the National guard of Ukraine, security Service of Ukraine and other educated in accordance with the laws of Ukraine of military formations and law enforcement agencies.

Keywords: *anti-terrorist operation, defense forces, participants of voluntary groups, the legal status, combatant, international humanitarian law.*